

Treenerite kutsekvalifikatsioon ja koolitused

Eesti kergejõustikutreenerite aastakonverents

Oru hotell

03.11.2018

Henn Vallimäe

EESTI KUTSESÜSTEEM MILLEKS KUTSESTANDARD ?

Kutsekoda

ÕIGUSLIK ALUS

Kontseptsioon ja tegevuskava 9.12.1997

Eesti töötajate kutsekvalifikatsiooni süsteemi loomiseks ja rakendamiseks

Tööd alustati Kaubandus - Tööstuskojas juures 02.02.1998

Kutseseadus võeti vastu 19.12.2000

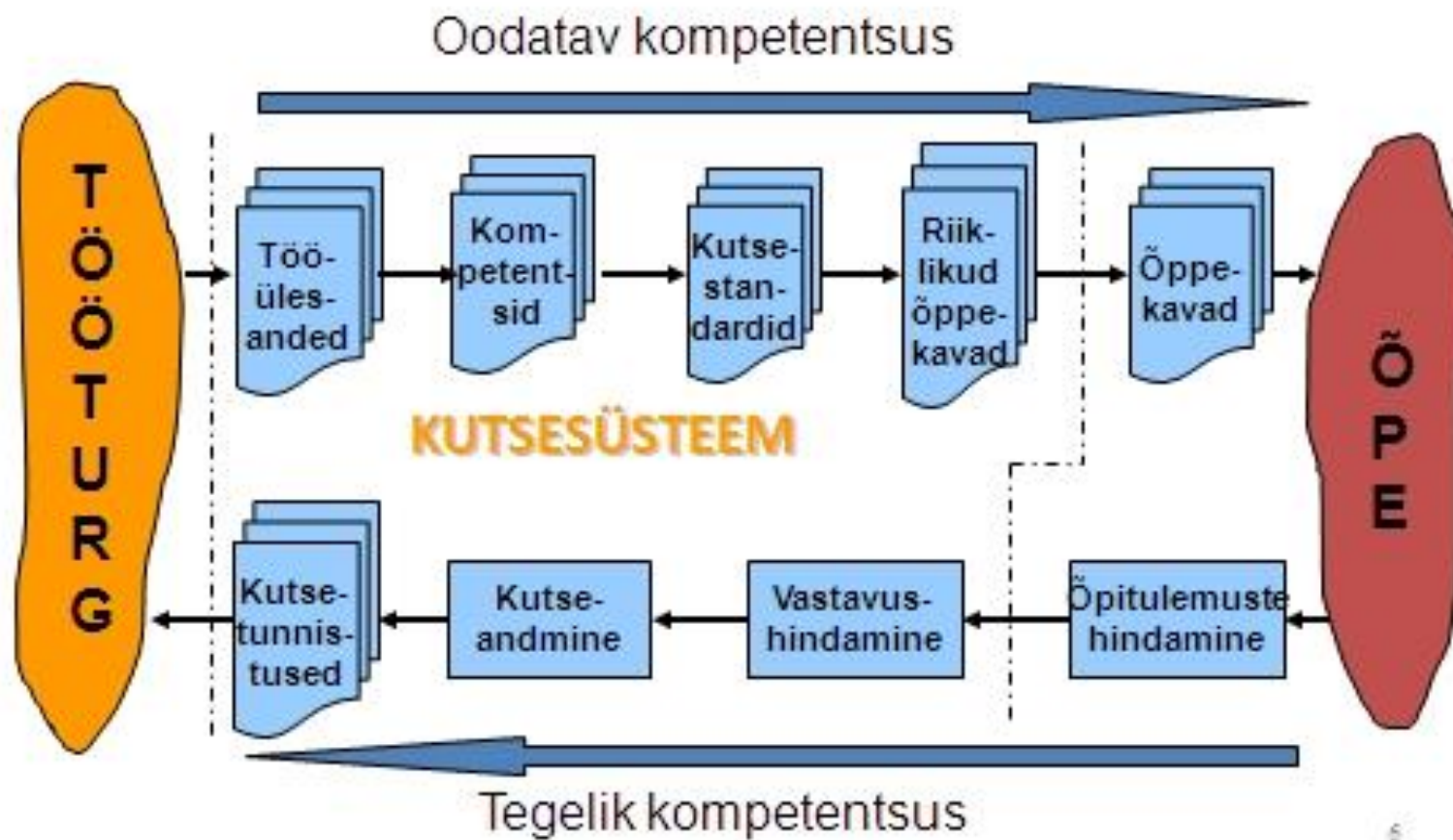
Uus kutseseadus jõustus 1. septembril 2008

MILLEKS KUTSESÜSTEEM?

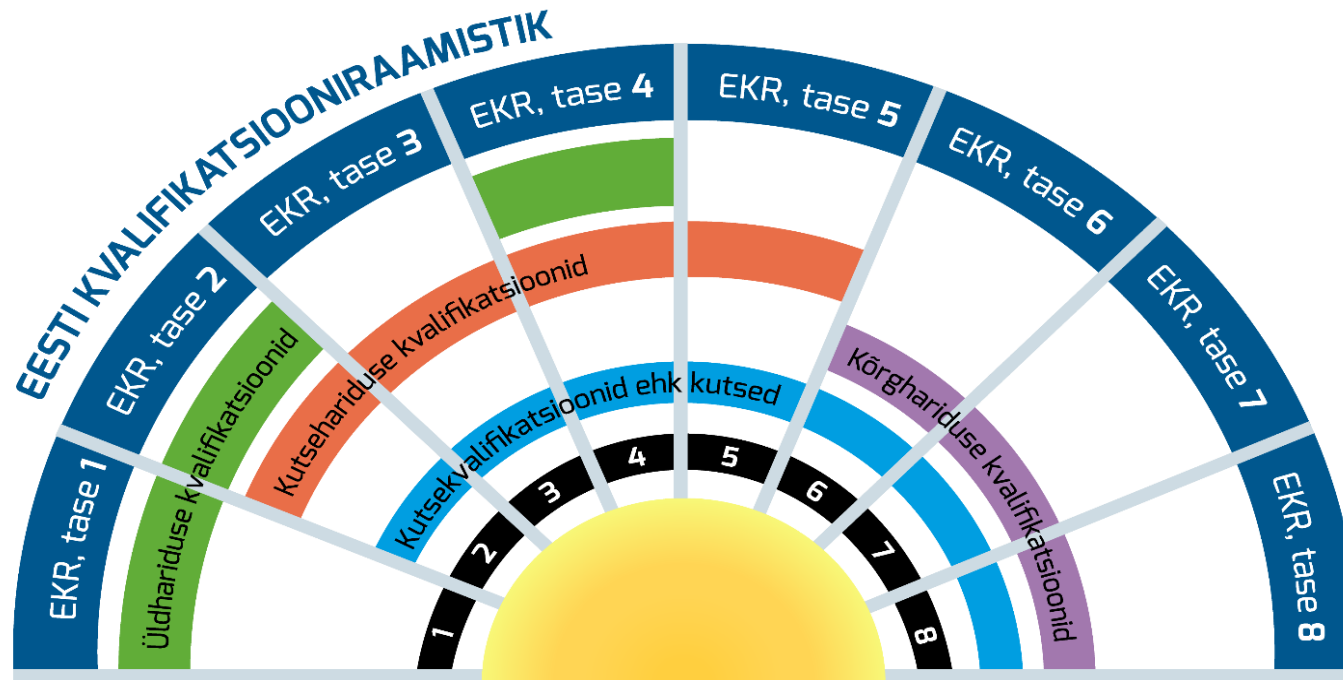
- Toetada seda, et **Eestis on konkurentsivõimeline tööjõud - töötajad on kompetentsed**, neil on edukaks tegevuseks vajalikud teadmised, oskused, vilumused ja hoiakud.
- Olla tugistruktuuriks haridussüsteemile ning **siduda haridussüsteemi tööturuga**
- Aidata kaasa **õpitulemuste hindamisele** olenemata, kus ja kuidas õppimine on toimunud

Kutsesüsteemi olemus

Kompetentsuse ring

Eesti kvalifikatsiooniraamistik (EKR)

8-tasemeline EKR jõustus 1.septembril 2008. aastal uue kutseseadusega.

EKR koosneb neljast alaraamistikust:

- üldhariduse kvalifikatsioonid
- kutsehariduse kvalifikatsioonid
- kõrghariduse kvalifikatsioonid
- kutsekvalifikatsioonid ehk kutsed

Kvalifikatsiooniraamistikus eristatakse:

(tasemete kaupa)

A. **Teadmised** (eristatakse teoreetilised ja faktiteadmised)

B. **Oskused** (eristatakse kognitiivseid: loogilise, intuiitivse ja loova mõtlemise kasutamine ja praktilisi oskusi: käelised oskused ning meetodite, materjalide, tööriistade ja vahendite kasutamine)

C. **Vastutuse** ja iseseisva tegutsemise ulatus

PÕHISEISUKOHAD JA -ALUSED

- **SOTSIAALPARTNERLUS** – Sotsiaalpartnerite kaasamine (tööturu osapooled: tööandja, töötaja ja riik) on kutsesüsteemi rakendamisel peamised osalised ja otsustajad.
- Kokkulepped sünnivad erinevate **osapoolte koostöös**
- Kutsesüsteem on **terviklik SÜSTEEM** ja selle põhimõttelised alused ühtsed kõikide valdkondade jaoks.
- Kutsestandardis **kirjeldatud kompetentsid on mõõdetavad**
- Mõõtmisüsteem on **ühtne ja võrreldav**
- **Kompetentsipõhine lähenemine**
 - Kutsestandardid on tegevuspõhised, neis kirjeldatakse tööülesannete edukaks sooritamiseks vajalikke kompetentse.
 - Kutse hindamise aluseks on inimese tegelikud kompetentsid sõltumata nende saamise viisist.
- **Tööturu vajadustega arvestav** paindlik ja optimaalne koolitussüsteem
- **Motivatsioon elukestvate õppimisele**
- Kompetentsus on hinnatud ja ametlikult **tunnustatud**

PÕHIMÕISTED

- **Kompetentsus** – edukaks (kutsealaseks) tegutsemiseks vajalik teadmiste, oskuste, kogemuste ja hoiakute kogum. Kompetentsus on **suutlikkus teatavas valdkonnas tulemuslikult tegutseda koos seda tulemuslikkust kirjeldavate mõõdetavate tunnustega**

Kompetents on suutlikkus teatavas valdkonnas **edu tagavat tegevust tulemuslikult sooritada** koos selle tegevuse tulemuslikkust kirjeldavate mõõdetavate tunnustega.

Kompetentsus on **kompetentside kogum**

- **Kvalifikatsioon** – hindamise ametliku tulemusena **tunnustatud kompetentsus**, millega kaasneb teatav iseseisvuse ja vastutuse ulatus (õiguspädevus)
- **Kutse** - hindamise **ametlik tulemus**, mis saadakse, kui **kutset andev organ otsustab, et isikul on kutsealal vajalik kompetentsus**, mille tase on määratud asjakohases kutsestandardis

KUIDAS KUTSESÜSTEEM RAKENDUB?

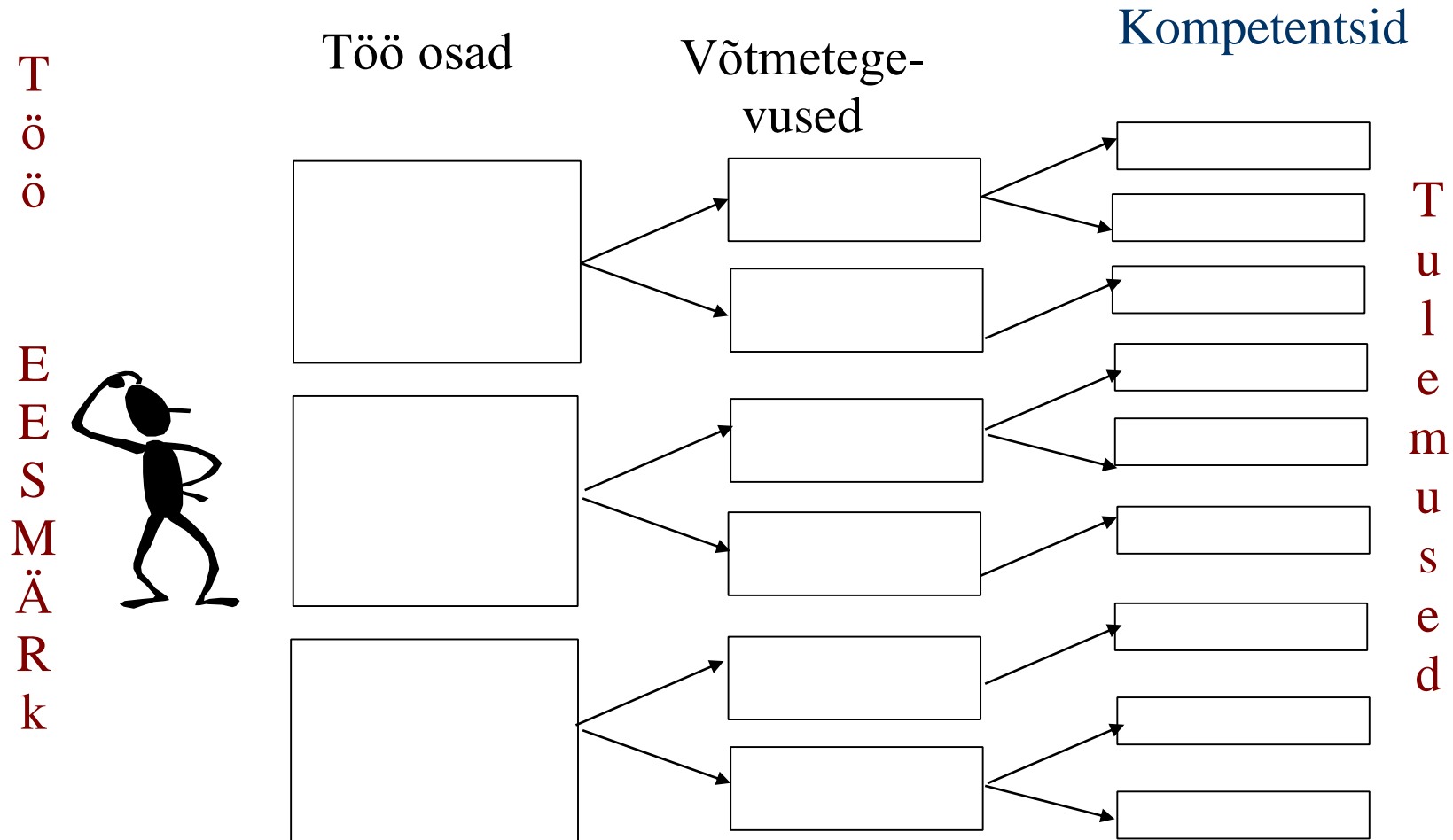
Kutsesüsteemi põhiprotsessid on:

- Inimeste **oodatava** töölase kompetentsuse väljaselgitamine ja formaliseerimine
- Inimeste **tegeliku** töölase kompetentsuse vastavushindamine ja tunnustamine

MIS ON KUTSESTANDARD?

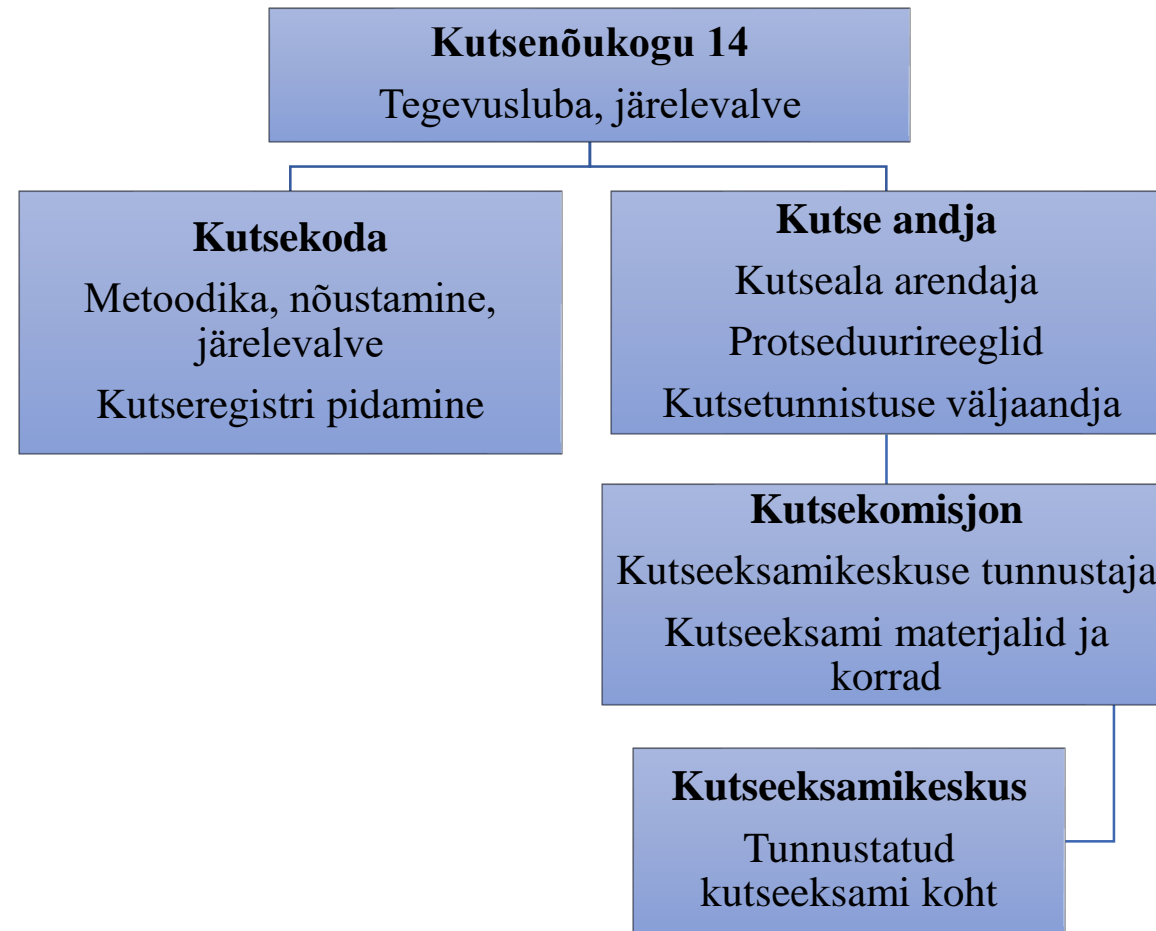
Kutsestandard kirjeldab **tööd** ja
määratleb selle tegemiseks vajalikud
kompetentsid

Kompetentsipõhine kutsestandard

KUTSE ANDMINE

...on protsess, mille käigus hinnatakse kutset taotleva isiku kompetentsuse vastavust kutsestandardis toodud nõuetele ja väljastatakse kutsetunnistus

Eesti formaalhariduse kvalifikatsioonide paigutumine EKR-i tasemetel, samuti ametirühmade seos EKR-i tasemetega.

Formaalhariduslikud kvalifikatsioonid	EKR tase	Ametirühmad ja kutsed
Toimetuleku õppekava lõputunnistus,	1	
Lihtsustatud õppekava lõputunnistus Põhikooli lõputunnistus, 2. taseme kutseõppe tunnistus (põhihariduse nõudeta)	2	Lihttöölised (näit: abiaednik, raietöölise...)
3. taseme kutseõppe tunnistus (põhihariduse nõudeta)	3	Seadme- ja masinaoperaatorid, oskustöötajad ja käsitöölised, teenindus- ja müügitöötajad, ametnikud (näit: elektroonikaseadmete koostaja tase 3, hooldustöötaja tase 3, ehituspusepp tase 4; fotograaf tase 4...)
Gümnaasiumi lõputunnistus 4. taseme kutseõppe tunnistus Kutsekeskharidusõppe tunnistus	4	
5. taseme kutseeriharidusõppe tunnistus	5	Oskustöötajad-meistrid, tehnikud, teenindus ja müügitöötajad, ametnikud, esmatasandi juhid (näit: automaatik - tehnik; geodeet; kosmeetik; müügikorraldaja...)
Bakalaureusekraad, Rakenduskõrghariduse diplom	6	Spetsialistid, Keskastme juhid (näit: arhivaar; ekspedeerija; konsultant; arhitekt...)
Magistrikraad	7	Spetsialistid, juhid (näit: IT juht; kliiniline psühholoog; volitatud arhitekt...)
Doktorikraad	8	Tippspetsialistid, tippjuhid (näit: kohtuarst; volitatud arhitekt-ekspert...)

Kutsetunnistus

Kutsetunnistuse omamine on vabatahtlik ning **ei ole töötamise eeltingimus**, välja arvatud juhul, kui õigusaktiga on teataval ametikohal töötamiseks nõutud kutsetunnistuse olemasolu.

Kui ka sinu ametikohal kutsetunnistus seadusega nõutud ei ole, tasub selle omandamise peale mõelda, kuna **kutsetunnistus aitab**:

- tõendada, et sul on olemas kõik vastavas kutsestandardis kirjeldatud oskused ja teadmised - tööandja ei pea seda enam üle kontrollima,
- suurendada läbilöögivõimet tööturul
- saada selgust olemasolevate ja puuduvate oskuste vahel,
- planeerida oma karjääri ja arengut,
- hinnata ja valida sobivaid koolitusi.

Tänu kutsetunnistusele oled sa väga hinnatud töötaja!

Kutsenõukogud (14)

Alates 01.01.2016 tegutsevad järgmised kutsenõukogud:

1. [Arhitektuur, Geomaatika, Ehitus ja Kinnisvara](#)
2. [Energeetika, Mäe- ja Keemiatööstus](#)
3. [Haridus](#)
4. [Infotehnoloogia ja Telekommunikatsioon](#)
5. [Kultuur](#)
6. [Metsandus](#)
7. [Sotsiaalhoolekanne](#)
8. [Teenindus](#)
9. [Tehnika, Tootmine ja Töötlemine](#)
10. [Tervishoid](#)
11. [Toiduainetööstus ja Põllumajandus](#)
12. [Transport ja Logistika](#)
13. [Vara- ja Isikukaitse](#)
14. [Äriteenindus ja Muu Äritegevus](#)

Kultuuri Kutsenõukogu (27 liiget, sh sport 3)

- Etenduskunstide tugiteenused
- Film ja televisioon
- Kultuuritöö
- Kunst, fotograafia ja disain
- Käsitöö
- Muuseumitöö
- Muusika ja esituskunstid
- Raamatukogundus
- Restaureerimine-konserveerimine
- **Sport**, sh

Toomas Tõnise	31.12.2020	Eesti Olümpiakomitee	esimees
Malle Englas	31.12.2020	Kultuuriministeerium (sport)	liige
Kristjan Port	31.12.2020	Rektorite Nõukogu (sport)	liige

Kultuuri Kutseõukogu, kutse andjad:

- [Eesti Fotograafide Liit](#)
- [Eesti Koorijuhtide Liit](#)
- [Eesti Kunstiakadeemia](#)
- [Eesti Meigikunstnike Ühendus](#)
- [Eesti Olümpiakomitee](#)
- [Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing](#)
- [Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit](#)
- [Eesti Rahvamajade Ühing](#)
- [Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts](#)
- [Eesti Rahvusringhääling](#)
- [Eesti Tantsukunsti ja Tantsuhariduse Liit](#)
- [Eesti Teatriliit](#)
- [G. Otsa nimeline Tallinna Muusikakool](#)
- [H. Elleri nimeline Tartu Muusikakool](#)
- [Sihtasutus Eesti Vabaõhumuuseum](#)
- [Tartu Kunstikool](#)
- [Tartu Kõrgem Kunstikool](#)
- [Tartu Ülikool](#)

Eestis kehtivad treenerite kutsestandardid (al. nov. 2013)

EKR* kutsetase	Varasem kutse	Treeneri kutsenimetus
3	Treener I	abitreener
4	Treener II	nooremtreener
5	Treener III	treener
6	Treener IV	vanemtreener
7	Treener V	meistertreener
8	-	eliittreener

Infot:

- 01.11.2018 seisuga on Eestis kehtiva kutsetunnistusega treenereid 3335, kellest viienda tasemega on 978 treenerit, kuuenda tasemega 668, seitsmenda tasemega 193 ning kaheksanda tasemega 2 treenerit.
- Uus: **EOK KUTSE ANDMISE KORD** treenerikutsetele 25.04.2018 (27.11.2017 versiooni täiendamine)

Lisa 1 **spetsialiseerumisi 101** (sh suusatamine ja matkasport 5 jne)

- Kutsete andmise **protsess aastatel 2004 - 2018 KOKKU**:
 - 1) võimlemine (3 spets) 1245, 2) jalgpall 1026, 3) korvpall 990,
 - 4) **kergejõustik 872**, 5) ujumine 681, 6) võrkpall 586, sh
- ... Eesti Kergejõustikuliit **kergejõustik** 6 17 168 51 55 47 124 37 51 47
119 37 32 36 45 **kokku 872 kutset**

Kehtivad treenerikutsed (okt. 2018):

- 1) jalgpall 422,
- 2) võimlemine (3 spets.) 347,
- 3) korvpall 234,
- 4) ujumine 215,
- 5) **kergejõustik 204,**
- 6) kulturism ja fitness 156,
- 7) tennis 150,
- 8) võrkpall 144,
- 9) suusatamine (5 s) 104

Treener

Vastavalt spordiseadusele peab treener omama treenerikutsekvalifikatsiooni. Treeneritele kutseandjaks Eestis on Eesti Olümpiakomitee.

Kutseandmise ja taseme- ning täienduskoolituse korraldamiseks on EOK moodustanud koostöös spordialaliitudega kutsekomisjonid, mis kontrollivad taotleja vastavust tasemenõuetele, korraldavad kutseeksami ja otsustavad kutse andmise.

Kutsestandardi kohaselt **on treener liikumisharrastuse ja spordispetsialist, kes juhib käitumisharjumuste kujundamise ja kehaliste ning vaimsete harjutuste abil inimese tervist toetavate ja sportlike eesmärkide saavutamist.**

Treeneri ülesanne on sportlike ja kehaliste võimete terviklik, tulemuslik ja ohutu arendamine. Treener **täiendab oma teadmisi ja oskusi regulaarselt ning jagab oma kogemusi ka kolleegidega.** Sealjuures on oluline **treenerite eetikakoodeksi** järgimine ning oskus olla treenitavatele **eeskujuks.**

EOK treenerite kutsekomisjon:

Kristjan Port	Tallinna Ülikool	esimees
Rein Haljand	Tallinna Ülikool	aseesimees
Jaak Salumets	Eesti Treenerite Liit	liige
Martin Mooses	Tartu Ülikool	liige
Priit Kaasik	Tartu Ülikool	liige
Toomas Tõnise	Eesti Olümpiakomitee	liige

... ja 63 spordiala kutsekomisjoni

... sh (EOK) kergejõustikutreenerite kutsekomisjon uuenenuna

koosseisus:

1. **Eva Kuningas,** aseesimees
 2. **Liisa Roos,** liige
 3. **Harry Lemberg,** liige
 4. **Henn Vallimäe,** esimees
- Merlyn Lipp** assistent/koordinaator

... ja kinnitatud EOK kutsekomisjoni poolt veebruar-märts 2018

Kontakt: kutsekomisjon@ekjl.ee

Koosolekud

- (02.02.2018)
- 07.03.2018
- 28.03.2018
- 11.04.2018
- 23.04.2018 Tartu
- 06.07.2018
- 28.09.2018
- 26.10.2018 Pärnu
- lisaks jooksvad elektroonilised seisukohavõtmised-otsustused

Kergejõustikutreenerite kutsekomisjoni tegevused 2018

NB! Kutsete omistamine ja taasomistamine toimub **täielikult e-keskkonnas**

- uus koosseis,
- uued/uuendatud korrad, juhendid, vormid,
- antud ja taasantud kutsed,
- eksamid, vestlused,
- näidistundide hindamised,
- vaatlemised (vaatlusprotokoll),
- uued eksamiküsimused (al 01.01.19) III (Kady Tänav-Tänak) IV ja V Lemberg),
- õppematerjalide uuendamine (V – A.Nurmekivi, H Lemberg) – tegemisel
- koolituste algatamine

Kergejõustikutreenerite kutse omistamine (EKJL veeb)

- [Kutse andmise kord treeneritele](#)
- [EOK Kergejõustikutreenerite kutsekomisjoni tegutsemis- ja töökord](#)
- [Erialase täiendkoolituse arvestamise kord](#)
- [Taotluse esitamine elektroonilises keskkonnas - juhend](#)
- [Treeneri hinnanguvorm eelnevale tööperioodile kutse taastootlemiseks](#)
- [Kergejõustikutreeneri EKR 3 - EKR 5 kutsetaseme eksami sooritamise kord](#)
- [Kutse omistamise tasumäärad](#)
- **Kutsestandardid EKR 3-EKR 8**

Sõlmprobleemid:

NB! Treener on põhikohaga amet! Treeneritöö imidž pole üleliia kõrge 😊

- **Koolituskalender** – koostada 2019. aastaks
- **TÜ õppekava ja diplomite tunnustamine** – 5 TÜ lõpetajat said EKR V kutse, 50% vs 80%!?
- **Täienduskoolituste maht ja sisu** (arvestus e-põhine), võimaluste loetelu, hinnastamine
- **Erialase täienduskoolituse** võimalused (vt järgmine slaid)
- **Esmaabi koolitus** – uus, 16 t nõue alates 2019.a.
- **Eksamite** sooritamine ja järelsooritamine - 1x kvartalis sh 1x järeleksam
- **Erisused** pensionäride/teenekate taastaotlemisel, sh meistriklassid, metoodiliste materjalide koostamine vms - arutusel
- **Erisused** 6-7 taseme treeneritele - arutusel
- Riiklik treeneritoetus ja taastaotlemisel seonduvad probleemid (4 aasta lühenemine)
- Taani ja Ungari tahavad meilt õppida
- EOK/SKTSA poolt treeneristaaži kvalifitseerimine ja treenerina tegutsemise määratlemine (millise lepinguga?)

Näiteid kirjavahetusest 😊

... palun põhjendage, miks need koolitused mulle vajalikud on? Kas kuidagi erandkonnas ei ole võimalik seda asja lihtsustada? Ma olen ainulttreener ja ei kavatse kunagi ühtegi teist ala ega lapsi treenima hakata. Mul on hetkel endal ... täiskasvanut ... + ma ise, keda ma treenin.

... kuna ma ei teeni treeneri ametiga sentigi, siis võiks need täiendkoolitused olla vähemalt tasuta. Ma ei näe mõtet maksta mõttetute koolituste eest, millel ei ole mitte mingit väärtust minu jaoks. Parem maksan selle raha oma õpilaste toetamiseks.

... milleks mulle laste ringtreeningu koolitus või muu selline tilulilu?

... olles ise 25 aastat sporti teinud ja endiselt tegev, siis olen kindel, et tean reaalselt rohkem, kui need pedagoogid aastast 1960.

...toonitan veelkord, et see on puhas raha tegemine, kui sunnitakse mõttetutele täiendkoolitustele, mida pole vaja. Peab oleme mingi parem lahendus...

.. tekib siin see mure, et enamik meist on argipäevadel töökohustustega hõivatud. Saan aru, et esmaabi tunnistuse omamine muutub nüüd kohustuslikuks, kuid kes maksab kinni meie palga, millest me ilma jääme kui tööajast koolitusele tuleme, ja veelgi enam, sellele kõigele veel omast taskust pealegi maksame? Kas seda kuidagi teisiti ei annaks korraldada?

... Lisaks ka põhjendatud küsimus: miks ei või kehtivaks esmaabitunnistuseks lugeda näiteks kehakultuuri eriala diplomit või autojuhilube? Mõlemal juhul läbitakse muuhulgas ka esmaabikursused. Hoiaksite sedasi kõvasti aega ja energiat kokku.

Täienduskoolitus (40 t erialast + 20 t muud), sh

40 erialase täienduskoolituse tunni (45') sisse arvestatakse lisaks ka:

- koondises osalemine (juhina/treenerina) - max 8 tundi nelja aasta jooksul
- vaatlusanalüüs – max 8 tundi nelja aasta jooksul
- hindamiskomisjonis osalemine – max 8 tundi nelja aasta jooksul
- koolitaja – max 12 tundi nelja aasta jooksul
- kergejõustikukohtuniku koolitused – maht ...

20 üldise/muu täienduskoolituse tunni (45') sisse arvestatakse:

- pedagoogika-, psühholoogia-, toitumisalased jm koolitused
- koolitused teistel spordialadel
- osalemine koolitajana teiste spordialade koolitustel (nt kergejõustikutreener läheb koolitama korvpallureid vms)

Komisjon leiab, et kutse taastootlemisel peab taotleja kindlasti olema **tegutsev treener**, kellel on oma õpilaste grupp.

Komisjoni kutseandmise statistika 2018

Komisjon on kinnitanud kokku **75 kutset** (seisuga 31.10.18), kellest:

- **taastaotlejaid** kokku **54** (tasemel EKR3-EKR6) (täitnud hinnanguvormi ja kutse uuendatud ilma eksamita)
- **taseme tõstjaid** kokku **8**, kellest 5 treenerit liikunud EKR 4 -> EKR 5 tasemele ja 3 treenerit liikunud EKR 5 -> EKR 6 tasemele (nendest 6 tegid näidistunni ja 2 kaitsesid treeningplaani)
- **esmakordseid** taotlejaid kokku **13**, kellest 8 treenerit taotles EKR 3 ja kellest 5 treenerit taotles EKR 5 taset.

Lisaks:

- EOK kutsekomisjon on kinnitanud **4** EKR 7 treenerit (taastaotlejad).
- hetkel on veel 10 treenerit, kellel taotlus korras ja vaja kutse saamiseks eksamid teha (kokku oleks siis $75 + 4 + 10 = 89$)

EV100 tähistamiseks anda 100 kutset!? 😊

Aruteluks ...

Kuidas kavandada täienduskoolitusi?

- **Sisu ja lektorid** (EKR 7(6))
 - erialade kaupa: (sprint/kiirjooks, hüpped, heited, kesk- ja pikamaa, mv.)
 - teemade kaupa (treeningu planeerimine, kehalised võimed ja taastumine, sihtrühmad vanuse, soo ja võimete põhiselt, jne)
 - kutsetasemete kaupa (3-4, 5-7,...)
 - tipplektorid välismaalt – kes?
- **Koolituste tihedus ja aeg**
 - kord aastas?/poolaastas?/kvartalis?
 - üleriigilistel võistlustel? nädalalõppudel? nädala sees?
- **Koolituse hind** (kas korraldada ise või osta sisse?)
- **Veel?**

Kokkuvõtteks ...

NB! Treener on kutsequalifikatsiooni omav spordispetsialist.

NB! Diskussioon „treener vs õpetaja“?! Jätkub...

NB! Treenerina töötamine on vabatahtlik, kuid eeldatavasti võiks see olla põhikohaga töö.

- Kummardus kõigile senistele kutsekomisjoni liikmetele eesotsas Tiina Toropiga! Järjepidevus on oluline
- Tänu kõigile hindajatele/vaatlejatele!
- Tänu kõigile eksamiküsimuste, õppe- ja juhendmaterjalide koostajatele-uuendajatele!
- Sujuvat ja mõistvat koostööd edaspidiseks!